

/Oto temat pracy zaliczeniowej/semestralnej warunkującej przystąpienie do sesji egzaminacyjnej: pisemnej i ustnej;/ termin odesłania 11 kwietnia 2021./

Przeczytaj uważnie teksty, a następnie wykonaj zadania umieszczone pod nimi. Odpowiadaj **tylko na podstawie tekstów** i tylko **własnymi słowami** – chyba że w zadaniu polecono inaczej.

Włodzimierz Wójcik

Laudatio

(mowa pochwalna z okazji otrzymania przez Tadeusza Różewicza tytułu *doctora honoris causa* Uniwersytetu Śląskiego)

Panie Rektorze,
Prześwietny Senacie,
Dostojny Doktorancie,
Panie, Panowie,
[...]

Od ponad półwiecza twórczość literacka Tadeusza Różewicza wzbogaca krajobraz literatury polskiej i tym samym funduje sławę naszej narodowej kultury w wymiarze światowym. Jest więc w tym głęboki sens, że Prześwietny Senat Uniwersytetu Śląskiego podjął

inicjatywę nadania doktoratu honorowego wielkiemu pisarzowi. Manifestuje się też i moja wielka radość z tego powodu, iż powierzył mi zaszczytną rolę promotora-laudatora. [...]

W świetle [...] tego, co o Tadeuszu Różewiczu mówi nauka o literaturze i krytyka literacka, jawi się nam autor *Kartoteki* jako przenikliwy i wrażliwy świadek dylematów naszej epoki. Należy do „rocznika Kolumbów”, a więc do tej generacji Polaków, którzy byli urodzeni u progu II Rzeczypospolitej. Sposobieni do życia mądrego i szczęśliwego, spotkali się nieoczekiwanie oko w oko z wojną, ciemną nocą okupacji oraz ogromem doznań, jakie niosły ze sobą systemy totalitarne. Właśnie te doświadczenia zdeterminowały kształt ideowy i artystyczny fenomenalnego debiutu Różewicza. W tomach poetyckich *Niepokój* i *Czerwona rękawiczka* wypowiadał się w imieniu swojego pokolenia, dokonując gorzkiego obrachunku z minioną wojenną przeszłością. Doszedł do prawdy, że po Oświęcimiu dawna poezja okazała się w wielu przypadkach anachroniczna w sferze treści, a w sferze formy – sztuczna. Rezygnował z patosu wojennego, z koncepcji poezji patriotyczno-tyrtejskiej. Wiedział dobrze,

że w nowej sytuacji należy dążyć do przywracania słowom ich pierwotnych sensów i znaczeń.

Mówimy, że stał się kreatorem wiersza pozbawionego nadmiernej metaforyki i zdobnictwa, zbliżonego do prozy, zwanego odtąd „wierszem różewiczowskim”. Ale zdajemy sobie sprawę z tego, iż wiersz ten (odkrycie na miarę dokonań wersyfikacyjnych Kochanowskiego i Mickiewicza) ma swoją dyscyplinę i logikę – składniową i intonacyjną. Pozostanie on na trwałe w dziejach naszej literatury. [...] Podkreślmy to wyraźnie: f e n o m e n e m systemu Różewiczowskiego jest n o w y sposób artykulacji zagadnień moralnych, od zawsze będących przecież istotą poezji, lecz po doświadczeniach II wojny światowej domagających się o d m i e n n y c h rozwiązań artystycznych. [...]

Poeta walczy [...] z absurdem i dewiacjami współczesnej cywilizacji; sygnalizuje niebezpieczeństwa procesów dezintegracyjnych, zagubienia się w świecie chaosu i w złudach konsumpcyjnego życia, życia zuniformizowanego i nijakiego. Cierpliwie i konsekwentnie występuje z moralistyczną przestrożą. [...]

Nie słabnie zainteresowanie czytelnicze tym Wielkim Współczesnym, który stał się już za życia prawdziwym klasykiem literatury polskiej. [...]

Dzieło Różewicza – klasyka i jednocześnie nowatora – jest dorodnym, zdrowo uformowanym drzewem, mocno osadzonym w pejzażu literatury i kultury polskiej, europejskiej i światowej. [...] Autor *Równiny* w roku 1955 napisał – w stulecie zgonu twórcy *Liryków lozańskich* – jeden z najpiękniejszych w naszej literaturze wierszy pod znaczącym tytułem *Chleb*:

Chleb

który żywi i zachwyca

który się w krew narodu zmienia

poezja Mickiewicza

sto lat nas karmi

ten sam chleb

siłą uczucia

rozmnożony

Wsluchując się w te cudowne wersy, wyrażamy ich twórcy, Tadeuszowi Różewiczowi, wdzięczność za to, że owym chlebem-poezją karmi nas szczerze przez ponad półwiecze... [...]

Przeto w uznaniu dla Twych wybitnych zasług i osiągnięć Prześwietny Senat Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach postanowił przyznać i nadać Tobie, Dostojny Doktoranie, prawomocną uchwałą z dnia 8 grudnia 1998 roku tytuł Doktora *honoris causa*.

Zadanie 1. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń odnoszących się do przemówienia Włodzimierza Wójcika. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1. Autor podkreśla szczególne zasługi Tadeusza Różewicza dla rozwoju form poetyckich w literaturze powojennej. **P F**

2. Autor łączy emocjonalną ocenę dorobku Tadeusza Różewicza z racjonalnymi argumentami uzasadniającymi przyznanie poecie tytułu *doctora honoris causa*. **PF**

3. Autor nie komentuje postawy Tadeusza Różewicza wobec doświadczeń wojny. **P F**

Zadanie 2. (0–2)

Na podstawie przemówienia Włodzimierza Wójcika sformułuj dwa argumenty, którymi uzasadnisz, że Tadeusz Różewicz zmienił charakter poezji powstałej po doświadczeniach II wojny światowej.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 3. (0–2)

Czy z wiersza Tadeusza Różewicza *Chleb*, przywołanego przez autora przemówienia, wynika, że spełniło się pragnienie Adama Mickiewicza wyrażone w poniższym fragmencie

Epilogu Pana Tadeusza? W uzasadnieniu swojej odpowiedzi wykorzystaj symbolikę poniższego fragmentu *Epilogu* oraz wiersza *Chleb*.

O, gdybym kiedy dożył tej pociechy,

Żeby te księgi zbłądziły pod strzechy,
Żeby wieśniaczki, kręcąc kołowrotki,
Gdy odśpiewają ulubione zwrotki
O tej dziewczynie, co tak grać lubiła,
Że przy skrzypeczkach gąski pogubiła,
O tej sierocie, co piękna jak zorze
Zaganiać gąski szła w wieczornej porze,
Gdyby też wzięły na koniec do ręki
Te księgi, proste jako ich piosenki!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 4. (0–3)

a) Spośród podanych określeń wybierz te, które charakteryzują język przemówienia Włodzimierza Wójcika.

- A. stosowanie wykrzyknień
- B. schematyczna składnia
- C. słownictwo wyrażające ocenę
- D. używanie przeniósni
- E. liczne wyrazy nacechowane negatywnie
- F. stosowanie terminologii teoretycznoliterackiej

b) Wymień dwa środki językowe świadczące o zastosowaniu przez Włodzimierza Wójcika

etykiety językowej wobec Tadeusza Różewicza i uczestników uroczystości. Podaj nazwę każdego z nich i zilustruj przykładem z tekstu.

Nazwa środka językowego Przykład z tekstu

- 1.
- 2.

Zadanie 5. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz odpowiedź A albo B, a następnie 1., 2. albo 3.

*W wypowiedzeniu *W tomach poetyckich „Niepokój” i „Czerwona rękawiczka”* wypowiedział się w imieniu swojego pokolenia, dokonując gorzkiego obrachunku z minioną wojenną przeszłością* dominuje funkcja

- A. impresywna,
- B. ekspresywna

ponieważ

- 1.

autor przemówienia wyraża w tym wypowiedzeniu swoją opinię na temat twórczości Tadeusza Różewicza.

- 2.

wypowiedzenie to zawiera informacje o konkretnych tomach poetyckich Tadeusza Różewicza.

3.

wypowiedzenie to w bezpośredni sposób
zmusza odbiorców do uznania argumentów